

- E. Cuccarollo: La lettura spirituale della Sindone;
 A. di Giglio: Ecce l'uomo... ascoltate!
 A.R. Dreisbach: A theological basis for sindonology and its ecumenical implications;
 R. Falcinelli: Testimonianze sindoniche a Chartres;
 A. Ferrer: L'unione fra scienza e religione spiega l'enigma della Sacra Sindone;
 B. Ladu: La Sindone e la liturgia mozarabica;
 F.M. Lethel: La Santa Sindone come icona di Gesù sepolto: Aspetti dogmatici, teologici e spirituali;
 E. Lindner: The Holy Shroud and the Resurrection;
 F. Lingiardi: Il volto sindonico: svelarsi e nascondersi di Dio;
 G. Mingrone: La Sindone: umanizzare Gesù per divinizzare il Cristo;
 H. Perriello: Il mistero della Sindone;
 I. Perin: La gente comune e scettica o perplessa circa l'autenticità della Sindone: problema di fede o di comunicazione mass mediale (analisi epidemiologica tramite questionario);
 J. Pham: So what if it's a medieval forgery?;
 S. Quattrin: Gemma Galgani e la Sindone;
 T. Ribay: Opsi et quelques autres vocables grecs en Jean 11,44 et Jean 20,1-10 dans les oeuvres de Flavius Josèphe;
 F. Sormani Zodo: Esperienze in tema di serate „Sindone”;
 G. Tamiozzo: Sacra Scrittura e Sindone;
 F. Wijffels: The relation between St. John 20,6-7 and the water stains on the Turin Shroud.

Poznań

WŁADYSŁAW FENRYCH

Ks. Tadeusz Dyk – Ks. Jacek Mucha

V SYMPOZJUM HOMILETYCZNE W KRAKOWIE

Odbyło się w dniach 22-23 października 1998 roku. Tym razem sympozjum było poświęcone prawdom wiary w przepowiadaniu kościelnym. Zostało zorganizowane przez Instytut Liturgiczny Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Tradycyjnie już miejscem sympozjum było Centrum Duchowości i Formacji Księżych Zmartwychwstańców na Zakrzówku.

Sympozjum prowadził ks. dr Wiesław Przyczyna – kierownik Studium Homiletyki przy PAT. Spotkanie rozpoczęło modlitwą, po której słowo wprowadzające wygłosił ks. Jerzy Chmiel – prorektor Papieskiej Akademii Teologicznej. Wystąpienie specjalistyczne rozpoczął referat ks. prof. dr hab. Tomasza Węclawskiego z Poznania. Pod nieobecność autora referat odczytał ks. Wiesław Przyczyna, organizator całego sympozjum.

Następnie głos zabrał ks. dr hab. Jerzy Szymik, który wygłosił referat o tym *Jak mówić o Jezusie Chrystusie?* Referent już na samym początku stwierdził, że przede wszystkim trzeba mówić o Chrystusie. Ale – szybko uzupełnił – należy mówić ciekawie, w zgodzie z Ewangelią, mówić pokornie, pięknie i egzystencjalnie. Będzie to możliwe wtedy, stwierdził, gdy mówca stanie się najpierw „uczniem” Jezusa Chrystusa, gotowym iść za Nim aż na krzyż.

Następny referent, ks. dr hab. Stanisław Budzik z Tarnowa, zastanawiał się nad tym, *Jak mówić o Duchu Świętym?* Najpierw autor zwrócił uwagę, że nie jest łatwo mówić o Duchu Świętym, że nie ma jednoznacznej, gotowej recepty na fortunny o Nim przekaz. Proponował obficie czerpać o Nim z Pisma Świętego, konsekwentnie wskazywać na Jego obecność i działanie w Kościele. Proponował podkreślać, iż to Duch Święty jest sprawca jedności w Kościele, że to On uobecnia się w Sakramencie Kościoła i rozlewa dary na swoich wiernych. Zrozumiałe zatem, iż należy – akcentował referent – zachęcać do modlitwy do Ducha Świętego.

Ks. dr hab. Ignacy Bokwa z Warszawy wygłosił referat na temat: *Jak mówić o zbawieniu?* Wskazywał w nim na pewne stałe elementy tego przepowiadania. A mianowicie: o zbawieniu należy mówić radośnie, ale ukazywać także, iż chrześcijańskie rozumienie zbawienia nie jest wolne od napięć. Zbawienie to wyzwolenie do życia w przyjaźni z Bogiem. „To doskonałe spełnienie naszych dążeń i aspiracji”.

Kolejny referent, ks. prof. dr hab. Jacek Salij z Warszawy, wypowiadał się o tym, *Jak mówić o potępieniu?* Profesor mocno podkreślał, iż jest to zagadnienie niezwykle ważne. Nie można o nim nie mówić, należy jednak unikać zbędnej i zniechęcającej trwogi. Mówienie o potępieniu winno być okazją do głoszenia Bożego Miłosierdzia, aczkolwiek – z drugiej strony – należy przestrzegać przed bagatelizowaniem grzechu.

Jak mówić o czyśćcu? – zastanawiał się o. dr hab. Zdzisław Kijas z Krakowa. Referent mocno wyekspozował tezę, że dyskurs o czyśćcu to, w gruncie rzeczy, dyskurs o nadziei, albowiem – podkreślał – ludzkie pragnienie szczęścia jest „zadatkiem” otrzymanym w stanie stworzenia.

Kolejny referent – ks. dr hab. Henryk Seweryniak z Płocka – w niezwykle ekspresyjnym wystąpieniu zastanawiał się, *Jak mówić o Kościele?* Wskazywał, iż należy być wiarygodnym – mówić jak świadek. Należy uświadamiać, że Kościół jest święty, jednak nie świętością wiernych, ale Boga. Kościół należy ukazywać jako Matkę, nikt bowiem sam nie rodzi się do wiary – chrzest otrzymujemy w Kościele. W homiliach powinniśmy podejmować kwestie społeczne i etyczne, unikając wszakże stronniczości. Należy napominać i stawiać wymagania, ale jednocześnie wskazywać drogi wzrastania ku świętości. Napominać, ale nie potępiać. Ukazywać – podkreślał autor – całe bogactwo liturgii Kościoła, jej wielkość i dostojność. W obecnej sytuacji, akcentował referent, dobrze jest ukazywać Kościół także jako wspólnotę parafialną – jako „małą ojczyznę”. Co wcale nie jest, wbrew pozorom, łatwe, gdyż wypowiedzi swoje musimy adresować także i do tych, którzy „życie swoje kształtują na lekturze takich czasopism jak «Claudia» czy «Nie»”.

Ks. dr hab. Krzysztof Góźdz z KUL-u mówił o tym, *Jak mówić o Aniołach?* Na wstępie referent podkreślił, iż należy mówić prawdę – na podstawie Pisma Świętego, Tradycji Kościoła i Liturgii świętej. Zawsze w powiązaniu z posłannictwem Jezusa Chrystusa. Zauważył, iż o Aniołach można wyrażać się językiem potocznym, ale nie jest to dyskurs właściwy, gdyż deprecjonuje wiedzę zawartą w Piśmie Świętym. Za pożądany uznał autor język teologiczny, pogłębiony, kształtujący myślenie metafizyczne.

O tym, jak mówić o człowieku?, wypowiadał się ks. prof. dr hab. Lucjan Balter z Warszawy. Wskazywał na liczne trudności w wypowiedaniu się o człowieku, które wynikają, między innymi, stąd, że człowiek mówi sam o sobie. Mówi zatem subiektywnie, a więc należy się starać być obiektywnym. Brak jedności w dyskursie o człowieku, mnogość języków, winna zachęcać do dyskursu integralnego. Do wskazywania pozytywnych i negatywnych cech ludzkich. Należy mówić o wielkości człowieka, to znaczy, że jest jedynym obrazem Boga, że jest uobecnieniem Boga na ziemi. A jednocześnie mówić o człowieku jako istocie grzesznej, ukazywać go w konkretnych sytuacjach egzystencjalnych, podkreślając, że istotą ludzkiego życia jest życie z Bogiem, że świat się dla nas nie kończy z chwilą opuszczenia tego świata.

Jak mówić o świętych? zastanawiał się ks. dr hab. Kazimierz Panuś z Krakowa. Referent wskazał, iż nie jest to temat nowy – o czym świadczą liczne mowy hagiograficzne. Podkreślał, że o świętych trzeba mówić z prawdą i realizmem, a więc biblijnie. Święty albowiem to człowiek, który urzeczywistnił przesłanie Biblii własnym życiem. O Świętych należy przepowiadać łącznie ze sprawowanym Misterium, przepowiadać ponadto ciekawie, obrazowo, nie naruszając reguł językowej poprawności.

Ostatni referat, p.t. *Jak mówić o Szatanie?*, wygłosił ks. prof. dr hab. Tadeusz Dionizy Łukaszuk, który mocno podkreślał, iż o Szatanie należy wypowiadać się zgodnie ze „zdrową” teologią wypływającą z Biblii. Wiara w Szatana to nie jest wiara, która byłaby porównywalna z wiarą w Boga. Szatan jest bowiem tylko stworzeniem. Błędem jest operowanie dualizmem Bóg – Szatan. Moc Szatana nie jest nieskończona, tylko moc Boga ma taki charakter. Szatan nie jest w stanie przeszkodzić w budowaniu Królestwa Bożego.

Wypada na koniec podkreślić, iż każde z przedstawionych wyżej wystąpień wywoływało gorącą dyskusję, która zajmowała nie mniej czasu niż wypowiedzi referentów. Rzucającą się cechą rozmów i polemik było podkreślanie faktu, iż wypowiedzi homiletyczne winny być mocno osadzone w prawdzie Pisma Świętego, w Tradycji Kościoła oraz Liturgii świętej. Często podkreślano także fakt, iż wartość impresywna homilii jest uzależniona od ich językowej poprawności i urody. A także od osadzenia w egzystencjalnym konkretnie bliskim adresatom homiletycznych wypowiedzi.